

ROTAN HOITO JA KÄSITTELY

Tämä ohje on Eettisen Eläinkaupan sertifikaattiliikkeen jakama lemmikkieläimen hoito- ja käsittelyohje. Tässä ohjeessa kuvataan rotan tärkeimmät hoito-ohjeet. Laajempien hoito-ohjeiden hankkiminen tuoreista alan lehdistä ja kirjallisuudesta tai luotettavilta, esimerkiksi lajijhdistysten ylläpitämillä nettisivustoilta on suositeltavaa. Kaikkeen tietoon tule kuitenkin suhtautua kriittisesti.

Elinikä ja aikuiskoko

Rotan elinikä on 2-3 vuotta. Täysikasvuinen urosrotta voi painaa yli 500 grammaa, naaraat ovat yleensä pienempiä kuin urokset.

Sukukypsyyssikä

Naaras tulee sukukypsäksi noin 6 viikon iässä, uros jo 4-5 viikon iässä. Eri sukupuolet tulee erottaa toisistaan ennen sukukypsyyssikää vahinkopoikueiden välttämiseksi. Naaras on liian nuori astutettavaksi ennen kolmen kuukauden ikää. Ensisynnytyksen on tapahduttava ennen kuuden kuukauden ikää.

Sosiaaliset vaatimukset

Rotta on laumaeläin ja tarvitsee lajitovereiden seuraa. Ryhmäkoon ei kuitenkaan pidä olla suurempi kuin 7-8 yksilöä, koska rotta ei pysty tunnistamaan yksilökohtaisesti useampia yksilöitä. Useamman yksilön pitäminen yhdessä voi johtaa jatkuviin hierarkiataisteluihin.

Naaraat tulevat yleensä toimeen keskenään. Myös kastroidu uros sopii yhteen naaraiden kanssa. Yhdessä kasvaneet urosrotat tulevat yleensä toimeen keskenään. Aikuinen uros saattaa sopeutua elämään urospoikasen kanssa. Toisilleen vieraat aikuiset urokset eivät tule toimeen keskenään vaikka ne olisi kastroidu. Urokset voivat taistella hyvinkin rajusti. Toisilleen vieraat aikuiset naaraat eivät myöskään välttämättä tule toimeen keskenään.

Mikäli rotilla esiintyy tappelua tai esimerkiksi puremajälkiä ne on erotettava välittömästi toisistaan.

Jos eläintä joudutaan pitämään yksin häkissä, sillä tulee olla hajua- ja kuuloyhteys lajitoveriin.

Ihmisten seura ei korvaa lajitoverien seuraa. On harhakäsitys, että yksinäinen rotta kesyyntyy paremmin kuin ryhmässä elävä.

Mikäli kaksi aikuista eläintä ostetaan yhdessä pidettäväksi, niiden on suotavaa olla tottuneita toisiinsa, jotta niiden välille ei syntyisi konflikteja.

Jos tahdot yhdistää toisilleen vieraat naaraat tai naaraan ja kastroidun uroksen, pyydä asiaa koskeva ohje kauppiaalta.

Rottaa ei saa pitää samassa asumuksessa muunlajisten eläinten kanssa.

Rotan pitopaikka ja tilavaatimukset

Rotan pitopaikka ei saa olla suorassa auringonvalossa tai lämpöpatterin lähellä eikä vedossa, esimerkiksi ikkunan luona. Huoneilman suosituslämpötila on 23-25 °C. Jos rottaa pidetään suosituslämpötilaa viileämmässä, on pidettävä huolta siitä, että sillä on aina runsaasti pesämateriaalia. Lämpötila ei saa koskaan nousta korkeammaksi kuin 30 °C, koska rotta saa herkästi lämpöhalvauksen tätä korkeammassa lämpötilassa.

Huoneilman suositeltava suhteellinen kosteus 45-65 %.

Valo-hämärärytmi 12/12 - 10/14 h.

Asiakasohje versio 4: Rotan hoito 14.1.2018

Rotta on kiipeilevä ja kaivautuva eläin, jolle häkin korkeus on pinta-alaa tärkeämpi. Häkin tulee olla pohjapinta-alaltaan vähintään 0,6 cm², esim. 100 x 60 cm kokoinen 2-4 aikuiselle rotalle. Häkin korkeuden tulee olla vähintään 90 cm.

Jokaista uutta aikuista eläintä kohti tulee olla vähintään 0,15 m² lisää pinta-alaa. Ryhmäkoon ei kuitenkaan tule ylittää kahdeksaa aikuista yksilöä.

Pohjapinta-alasta voidaan kompensoida 10 % (0,06 m²) yhdellä tai kahdella kiipeilytasolla. Tasojen yhteenlasketun pinta-alan tulee olla vähintään 20 % vähimmäispinta-alasta (0,12 m²). Asumuksen korkeuden tulee tällöin olla 1,5 kertaa vähimmäiskorkeus (135 cm).

Rotalla tulee olla mahdollisuus kiipeillä häkissään, esim. kiipeilytelineitä tai -puita, tasoja, joille voi kiivetä, riippumattoja. Lisäksi rotalla tulee olla pesämateriaalia sekä pesälaatikko tai muita suojapaikkoja, jonne se voi vetäytyä. Suojapaikkoja tulee olla yhtä monta kuin aikuisia rottia on ryhmässä. Yhden suojapaikoista tulee olla niin suuri, että kaikki rotat mahtuvat siihen yhtä aikaa. Pesälaatikon tai katoksen katon tulee kestää aikuisen rotan paino. Pesälaatikko ei saa viedä enempää kuin 1/3 häkin pohjan pinta-alasta. Rotille tulee tarjota virikkeitä, esimerkiksi putkia tai vihanneksilla täytettäviä virikepalloja.

Juoksupyörä ei ole rotalle tarpeen, mikäli sillä on tarjolla runsaasti muita virikkeitä. Jos juoksupyörää käytetään, on sen oltava umpinainen ja niin suuri, että rotta mahtuu juoksemaan selkä suorana. Myös tarpeeksi suurta juoksulautasta voidaan käyttää. Liian pieni juoksupyörä voi aiheuttaa rotalle selkäongelmia. Rotan häntä voi jäädä metallisen juoksupyörän pinnojen väliin jolloin on vaarana että häntä katkeaa. Tällaista juoksupyörää ei tule käyttää.

Juoksupalloa ei suositella virikkeeksi, koska rotta ei voi itse säädellä rasituksen kestoa.

Virikkeet ja koriste-esineet eivät saa olla myrkyllistä materiaalia, koska rotta saattaa nakertaa niitä. Niissä ei myöskään saa olla sellaisia koloja, joihin rotta voi juuttua. Mitään painavaa esinettä, esim. keraamista ruokakuppia, pesämökkiä tai virikettä, ei saa asettaa kuivikekerroksen päälle. Rotta on kaivautuva eläin, joka voi kaivaa paksuun kuivikekerrokseen niin suuren kolon, että esine romahtaa sen päälle, jolloin rotta voi vahingoittua. Rotta voi myös jäädä loukkuun esimerkiksi alassuun käännetyn keraamisen ruokakupin tms. alle.

Pesämateriaalista ei saa irrota kuituja, jotka voivat kietoutua rotan vartalon tai varpaiden ympärille. Pesäntekotarvikkeiksi sopivat esim. talouspaperi, heinä ja ns. ekokuitu.

Häkin tulisi olla mieluiten edestä avattava, koska rotta vaistomaisesti säikkyi ylhäältä lähestyvää liikettä.

Nuoret rotat ovat vilkkaita ja hyppiviä. Niillä on oltava mahdollisuus liikuntaan, jotta niiden luusto ja lihaksisto kehittyisivät normaalisti. Myös aikuiset rotat tarvitsevat liikuntaa pysyäkseen hyväkuntoisina. Tämän vuoksi häkissä on oltava riittävästi vapaata lattiapinta-alaa. Rottien tulee päästä jaloittelemaan useita kertoja viikossa, mieluiten päivittäin. Jaloittelun tulee tapahtua valvotusti ja jaloittelupaikan tulee olla turvallinen; rotat eivät saa päästä jyrsimään esimerkiksi sähköjohtoja. Jaloittelualueella tulee olla runsaasti piilopaikkoja.

Rotta on hämäreäeläin, joten suositeltavin jaloittelu-aika on ilta.

Rottien jaloittelu aloitetaan noin kahden kuukauden iässä. Tätä ennen ne ovat vielä liian arvaamattomia käyttäytymiseltään. Nuoret rotat voidaan päästää jaloittelemaan, kun niiden fyysiset kyvyt ovat kehittyneet ja niiden käyttäytyminen on tasoittunut.

Kuivikkeet

Kuivikkeeksi käy kutterinpuru, lehtipuuhaake tai muu pehmeä, pölyämätön ja imukykyinen kuivikemateriaali. Sahajauho ei sovellu kuivikkeeksi hienojakoisuutensa vuoksi. Hienojakoinen pöly voi tunkeutua hengitysteihin ja tukkia suun ja sieraimet. Kuivikkeet on vaihdettava niin usein, etteivät ne rupea haisemaan. Haju on merkki haitallisen korkeasta ammoniakkipitoisuudesta, mikä vaurioittaa rotan hengityselimistöä ja altistaa sitä sairauksille, esimerkiksi hengitystieinfektioille.

Asiakasohje versio 4: Rotan hoito 14.1.2018

Lisäksi kosteat kuivikkeet tarjoavat hyvän kasvualustan mikrobeille. Rotan lepopaikan, esim. pesälaatikon, kuivikkeet voidaan tarvittaessa vaihtaa useammin.

Rotta on kaivautuva eläin, joka luonnossa elää maahan kaivamisissaan käytäväverkostoissa. Tämän vuoksi sille tulee pyrkiä tarjoamaan mahdollisuuksien mukaan niin paljon kuiviketta, että se pystyy kaivautumaan kuivikkeiden sisään.

Rotan asumus puhdistetaan pääsääntöisesti vedellä. Jos pesuainetta kuitenkin käytetään, sen tulee olla mieto ja hajustamatonta. Pesuaine tulee huuhdella huolellisesti pois.

Ruokinta

Rotta syö lyhyin väliajoin ympäri vuorokauden. Tämän vuoksi rotalla on oltava jatkuvasti saatavilla hyvälaatuisia, lajille sopivaa jyväsekoitusta tai pellettejä. Rotan tulee saada myös tuoretta ruokaa kuten hedelmiä, vihanneksia ja juureksia sekä proteiinipitoista ravintoa kuten pieniä määriä vähärasvaista lihaa tai munaa muutaman kerran viikossa.

Rotalla on avojuuriset hampaat, jotka kasvavat jatkuvasti. Tämän vuoksi ne tarvitsevat jysyttävää, esimerkiksi kuivattua täysjyväleipää tai näkkileipää ja lehtipuiden oksia.

Rotalla tulee olla jatkuvasti saatavilla vettä. Vesi vaihdetaan ja vesipullo tai vesikuppi puhdistetaan päivittäin. Vesipullon toimivuus tulee varmistaa päivittäin. Ruokakuppi puhdistetaan vedellä vähintään kerran viikossa, tarvittaessa useammin.

Rotalla on tavallisten ulostepapanoiden ohella pehmeämpiä vitamiinipitoisia papanoita. Nämä rotta syö yleensä suoraan peräaukon suulta. Papanoiden syöminen on rotan hyvinvoinnin kannalta olennaista eikä sitä tule estää. Rotta saa tällä tavoin mm. tarvitsemiaan B- ja K-vitamiineja. Tavalliset ulostepapanat rotta jättää syömättä.

Rotan totuttaminen uuteen kotiin

Uudessa kodissa häkin katto kannattaa aluksi peittää osittain esimerkiksi kankaalla tai sanomalehdellä. Tämä luo turvallisuuden tunnetta, koska saaliseläiminä rotat vaistomaisesti pelkäävät ylhäältä avoimia paikkoja. On kuitenkin varauduttava siihen, että rotat saattavat repiä häkkiä peittävää materiaalia. Ensimmäisen illan rottien kannattaa antaa olla rauhassa ja tutustua uuteen ympäristöön. Seuraavana päivänä voi laittaa käden häkkiin ja antaa rottien tulla vähitellen nuuskimaan kättä. Rottia voi koskea ja niitä voi houkutella ottamaan makupaloja kädestä. Rohkeimmat saattavat jo kiivetä kädelle. Parin päivän kuluttua rottia voi ottaa varovaisesti syliin. Tutustumisen on kuitenkin aina edettävä rotan ehdoilla. Rotan jahtaamista kiinni otettaessa tulee välttää. Tottumattoman käsittelijän on hyvä istua lattialla rottaa pidellessään, jotta se ei mahdollisen vahingon käydessä putoa korkealta. Kun on kyse poikasista, kannattaa varmistaa, ettei juomapullo ole liian korkealla.

Rotan voi päästää jaloittelemaan, eläimestä riippuen, viimeistään parin viikon kuluttua siitä, kun se on kunnolla tottunut uuteen kotiinsa.

Käsittely

Rotta on hämäräeläin, joka on aktiivisimmillaan aamu- ja iltahämärissä. Päiväsaikaan rotalla on lepopaika ja tällöin parin tunnin unijaksot vaihtelevat lyhyiden valveillaolojaksojen kanssa. Rotan häkissä on oltava suojainen, hämärä nukkumapaikka, esimerkiksi pesälaatikko. Nukkuvan rotan häiritsemistä tulee välttää. Säännöllisestä vuorokausirytmistä on huolehdittava valaistuksen vaihtelun avulla.

Rotta vahingoittuu herkästi, jos sitä käsitellään varomattomasti. Tämän vuoksi pienten lasten ei tule käsitellä rottaa ilman aikuisen valvontaa.

Asiakasohje versio 4: Rotan hoito 14.1.2018

Rottaa käsitellään rauhallisin, hellävaraisin mutta varmoin ottein. Rottaa lähestytään rauhallisin liikkein suoraan edestäpäin. Nopea liike ylhäältä tai sivulta voi säikäyttää rotan. On varottava, ettei rotta pääse putoamaan säikähtäessään. Rotan oikaisurefleksi on puutteellinen, joten se ei välttämättä putoa jaloilleen.

Rottaa nostetaan selkäpuolelta, käsi rotan hartioiden ympärillä. Toisella kädellä tuetaan rotan takajalkoja. Suurikokoista rottaa nostetaan molemmin käsin, yhdellä kädellä etujalkojen alta, toisella kädellä takajalkoja tukien. Rottaa ei tule nostaa vatsan alta tukematta jalkoja.

Ennen kuin rotta on täysin kesyyntynyt, sitä kannetaan käsivarrella siten että sormilla pidetään kiinni hännän tyvestä ja toisella kädellä pidetään rottaa kevyellä otteella selkäpuolelta. Näin kannettaessa rotta on luontaisessa asennossaan ja sillä on ”maata jalkojensa alla”, mikä saa sen tuntemaan olonsa turvalliseksi. Kevyellä otteella hännästä ja selästä varmistetaan, ettei rotta pääse putoamaan, vaikka se säikähtäisi ja syöksähtäisi yllättäen liikkeelle.

Rottaa ei saa roikottaa hännästä. Häntä vaurioituu herkästi, lisäksi roikkuminen pää alaspäin on rotalle epämiellyttävää, kivuliasta ja pelottavaa. Mikäli eläintä on kuitenkin pakko nostaa hännästä, häntään on tartuttava aivan tyvestä.

Rottaa ei tule kantaa pystyasennossa kantajan vartaloa vasten tuettuna.

Rottaa ei tule jahdata kiinni otettaessa. On tärkeää, että rotta tuntee olonsa turvalliseksi, kun sitä käsitellään.

Kantavan rotan nostamista tulee välttää kantoajan viimeisellä kolmanneksella.

Jos rotta on sairas tai sillä on kipuja tai se tuntee itsensä uhatuksi, se voi purra käsittelijäänsä niin kovaa, että iho rikkoontuu. Rotta saattaa jäädä pitämään hampaillaan kiinni kädestä. Kättä ei tällöin saa ravistaa eikä nostaa, koska silloin rotta säikähtää ja tarraa tiukemmin kiinni. Rotta saattaa myös vahingoittua pudotessaan, jos se ravistetaan irti. On odotettava rauhallisesti, että rotta päästää otteensa.

Rotan hampaiden, turkin ja kynsien hoito

Rotan hampaat kasvavat jatkuvasti, joten se tarvitsee hampaita kuluttavaa ravintoa. On tarkkailtava, etteivät hampaat kasva liikaa, halkeile tai ettei niiden taakse tai väliin ole jäänyt ruokaa jumiin. Hampaiden liikakasvu voi pahimmillaan estää syömisestä. Etu- ja poskihampaiden kunto on tarkistettava välittömästi, mikäli rotalla on syömisvaikeuksia. On huomattava, että ylikasvaneet poskihampaat pystyy havaitsemaan vain eläinlääkäri.

Rotan kynnet leikataan tarvittaessa esim. ihmisille tarkoitetuilla kynsileikkureilla tai pienillä saksilla.

Terve eläin huolehtii itse turkkinsa puhtaudesta. Rasvoittunut turkki voidaan kuitenkin tarvittaessa pestä lämpimällä vedellä ja eläimille tarkoitettulla shampooilla. Häntä voidaan tarvittaessa pestä lämpimällä vedellä ja rasvata ruokaöljyllä tai perusvoiteella. Pesun jälkeen rotta kuivataan huolellisesti pyyhkeeseen.

Rottaa ei tule pestä tarpeettomasti. Liika pesuaineiden käyttö vaurioittaa rotan ihon mikrobitasapainoa ja saattaa johtaa ihon puolustusmekanismien heikentymiseen ja esimerkiksi ihotauteihin. Likaantuneet alueet - esimerkiksi takapuoli ja vatsa ripulin yhteydessä tai mikäli rotan makuupaikka on jäänyt puhdistamatta - pyritään puhdistamaan pyyhkimällä kostealla.

Terveys

Rotan vointi tulee tarkistaa päivittäin. Rotta pyrkii salaamaan sairautensa, joten jos rotta vaikuttaa apaattiselta tai ei syö tai liiku normaalisti, se on viettävä välittömästi pieneläimiin erikoistuneelle

Asiakasohje versio 4: Rotan hoito 14.1.2018

eläinlääkärille. Häätätilanteiden varalta eläinlääkärin yhteystiedot tulee selvittää jo eläimen hankkimisen yhteydessä.